

POZÍCIA RADY V PRVOM ČÍTANÍ (EÚ) č. 4/2011

na účely prijatia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1905/2006, ktorým sa ustanovuje nástroj financovania rozvojovej spolupráce

Prijatá Radou 10. decembra 2010

(2011/C 7 E/04)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 209 ods. 1,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽¹⁾,

keďže:

- (1) Rozvojová politika Únie má za cieľ zníženie a v budúcnosti aj odstránenie chudoby.
- (2) Únia, ako člen Svetovej obchodnej organizácie (WTO), sa zaviazala začleniť otázky týkajúce sa obchodu do rozvojových stratégií a podporovať medzinárodný obchod s cieľom napredovať v rozvoji a znížiť a v dlhodobom výhlade odstrániť chudobu na celom svete.
- (3) Únia podporuje skupinu afrických, karibských a tichomorských štátov (AKT) na ich ceste k zníženiu miery chudoby a trvalo udržateľnému hospodárstvu a sociálnemu rozvoju a uznáva význam ich komoditných odvetví.
- (4) Únia sa zaviazala podporovať hladkú a postupnú integráciu rozvojových krajín do svetového hospodárstva so zreteľom na trvalo udržateľný rozvoj. Krajiny AKT, ktoré sú hlavnými vývozcami banánov, môžu čeliť problémom v súvislosti s meniacimi sa obchodnými dojednaniami, najmä v dôsledku liberalizácie cla v rámci doložky najvyšších výhod (DNV) v rámci WTO a dvojstranných

alebo regionálnych dohôd, ktoré už boli uzavreté alebo sa uzatvárajú medzi Úniou a krajinami Latinskej Ameriky. Preto by sa malo nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1905/2006 ⁽²⁾ doplniť o program sprievodných opatrení týkajúcich sa banánov z krajín AKT (ďalej len „program“).

- (5) Opatrenia finančnej pomoci, ktoré sa majú prijať v rámci programu, by sa mali zameriavať na zlepšovanie životnej úrovne obyvateľstva, ktoré žije v oblastiach, kde sa pestujú banány a podieľa sa na banánovom hodnotovom reťazci, konkrétne malých farmárov a malých subjektov, ako aj na zabezpečenie dodržiavania noriem v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a environmentálnych noriem, najmä tých, ktoré sa týkajú používania pesticídov a vystavenia voči nim. Tieto opatrenia by tiež mali podporovať adaptáciu a v prípade, ak je to vhodné, aj reorganizáciu oblastí závislých od vývozu banánov prostredníctvom odvetvovo špecifickej podpory rozpočtu alebo projektovo špecifických intervencií. Tieto opatrenia by sa mali zameriavať na zabezpečenie politík na zlepšenie sociálnej odolnosti, hospodárskej diverzifikácie alebo investícií do zvýšenia konkurencieschopnosti, ak je to realizovateľné, berúc do úvahy výsledky a skúsenosti získané prostredníctvom osobitného systému pomoci tradičným dodávateľom banánov z krajín AKT zriadeného v súlade s nariadením Rady (ES) č. 2686/94 ⁽³⁾ a osobitného rámca pomoci tradičným dodávateľom banánov z krajín AKT zriadeného v súlade s nariadením Rady (ES) č. 856/1999 ⁽⁴⁾ a nariadením Komisie (ES) č. 1609/1999 ⁽⁵⁾. Únia uznáva význam podpory spravodlivejšieho rozdelenia príjmov z banánov.

- (6) Program by mal sprevádzať adaptačný proces v krajinách AKT, ktoré v posledných rokoch vyviezli významný objem banánov do Únie a ktorých sa dotkne liberalizácia v rámci Ženevskej dohody o obchode s banánmi ⁽⁶⁾ a dvojstranné alebo regionálne dohody, ktoré sa uzatvorili alebo sa uzatvárajú medzi Úniou a niektorými krajinami Latinskej Ameriky. Program vychádza zo správy, ktorá sa vypracúva každé dva roky a týka sa osobitného rámca pomoci pre tradičných dodávateľov banánov z krajín AKT. Program je v súlade s medzinárodnými záväzkami Únie v rámci WTO, je zameraný na reštrukturalizáciu a zlepšenie konkurencieschopnosti a je teda dočasného charakteru, s dobou trvania štyri roky (2010 – 2013).

⁽¹⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 21. októbra 2010 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a pozícia Rady v prvom čítaní z 10. decembra 2010. Pozícia Európskeho parlamentu z ... (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku).

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 378, 27.12.2006, s. 41.

⁽³⁾ Ú. v. ES L 286, 5.11.1994, s. 1.

⁽⁴⁾ Ú. v. ES L 108, 27.4.1999, s. 2.

⁽⁵⁾ Ú. v. ES L 190, 23.7.1999, s. 14.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ L 141, 9.6.2010, s. 3.

- (7) Podľa záverov oznámenia Komisie zo 17. marca 2010 s názvom Dvojročná správa týkajúca sa osobitného rámca pomoci pre tradičných dodávateľov banánov z krajín AKT, predchádzajúce programy pomoci významne prispeli k zlepšeniu schopností na úspešnú hospodársku diverzifikáciu, hoci ich celkový vplyv zatiaľ nie je možné vyčíslieť a udržateľnosť vývozu banánov z krajín AKT zostáva neistá.
- (8) Komisia vykonala hodnotenie osobitného rámca pomoci a nevykonala hodnotenie vplyvu doplňujúcich opatrení pre banány.
- (9) Komisia by mala zabezpečiť účinnú koordináciu tohto programu s orientačnými regionálnymi a vnútroštátnymi programami, ktoré sa vykonávajú v prijímajúcich krajinách, najmä pokiaľ ide o realizáciu cieľov v hospodárskej, poľnohospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.
- (10) Takmer 2 % svetového obchodu s banánmi certifikujú organizácie výrobcov ako výrobky spĺňajúce pravidlá spravodlivého obchodu. Minimálne ceny spravodlivého obchodu sú stanovené na základe výpočtu „udržateľných výrobných nákladov“, vypracovaných na základe konzultácií so zúčastnenými stranami, s cieľom internalizácie nákladov na splnenie primeraných sociálnych a environmentálnych noriem a s cieľom vytvorenia primeraného zisku, vďaka ktorému by výrobcovia mohli investovať do dlhodobej stability ich činnosti.
- (11) S cieľom vyhnúť sa vykorisťovaniu miestnych pracovníkov by sa jednotlivé články výrobného reťazca v odvetví banánov mali dohodnúť na spravodlivom rozdelení príjmov získaných v tomto odvetví.
- (12) Nariadenie (ES) č. 1905/2006 by sa preto malo zodpovedajúcim spôsobom zmeniť a doplniť,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Nariadenie (ES) č. 1905/2006 sa týmto mení a dopĺňa takto:

1. Článok 4 sa nahrádza takto:

„Článok 4

Vykonávanie pomoci Únie

V súlade s celkovým účelom a rozsahom pôsobnosti, cieľmi a všeobecnými zásadami tohto nariadenia sa pomoc Únie vykonáva prostredníctvom geografických a tematických programov uvedených v článkoch 5 až 16 a programov uvedených v článkoch 17 a 17a.“

2. Vkladá sa tento článok:

„Článok 17a

Krajiny AKT, ktoré sú hlavnými dodávateľmi banánov

1. Na krajiny AKT dodávajúce banány, ktoré sú uvedené v prílohe IIIa, sa vzťahujú výhody vyplývajúce zo sprievodných opatrení týkajúcich sa banánov. Pomoc Únie v prospech týchto krajín je zameraná na podporu procesu prispôsobenia sa vyplývajúceho z liberalizácie trhu Únie s banánmi v rámci WTO. Pomoc Únie sa použije najmä na boj proti chudobe prostredníctvom zlepšovania životnej úrovne a podmienok farmárov a dotknutých osôb, v prípade potreby malých subjektov, vrátane dodržiavania noriem v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ako aj environmentálnych noriem vrátane tých, ktoré sa týkajú používania pesticídov a vystavenia voči nim. Pomoc Únie zohľadňuje politiky a adaptačné stratégie týchto krajín, ako aj ich regionálne prostredie (ich blízkosť k najvzdialenejším regiónom Únie a zámorským krajinám a územiám) a osobitnú pozornosť venuje týmto oblastiam spolupráce:

- zvýšenie konkurencieschopnosti v sektore vývozu banánov, ak je to trvalo udržateľné, pri zohľadnení situácie rôznych zložiek reťazca;
- podpora hospodárskej diverzifikácie oblastí závislých od produkcie banánov v prípade, že takáto stratégia bude realizovateľná;
- riešenie širších vplyvov adaptačného procesu, ktoré môžu okrem iného súvisieť so zamestnanosťou a sociálnymi službami, využívaním pôdy a obnovou životného prostredia a makroekonomickou stabilitou.

2. Komisia stanoví v rámci sumy uvedenej v prílohe IV maximálnu dostupnú sumu pre každú jednotlivú oprávnenú krajinu AKT dodávajúcu banány uvedenú v odseku 1 tohto článku na základe týchto objektívnych a vážených ukazovateľov:

- obchod s banánmi s Úniou;
- význam vývozu banánov pre hospodárstvo príslušnej krajiny AKT a súčasne úroveň rozvoja príslušnej krajiny.

Stanovenie kritérií pridelovania vychádza z reprezentatívnych údajov za obdobie pred rokom 2010 týkajúcich sa obdobia, ktoré nesmie byť dlhšie ako päť rokov, a zo štúdie Komisie, ktorá vyhodnocuje vplyv dohôd uzatvorených v rámci WTO a dvojstranných alebo regionálnych dohôd na krajiny AKT, ktoré už boli uzavreté alebo sa uzatvárajú medzi Úniou a krajinami Latinskej Ameriky, ktoré sú hlavnými vývozcami banánov.

3. Komisia prijme viacročné stratégie podpory analogicky k článku 19 a v súlade s článkom 21. Zabezpečí, aby tieto stratégie dopĺňali geograficky zamerané strategické dokumenty príslušných krajín a aby tieto sprievodné opatrenia týkajúce sa banánov boli dočasného charakteru.

Viacročné stratégie podpory pre sprievodné opatrenia týkajúce sa banánov zahŕňajú:

- a) aktualizovaný environmentálny profil krajiny, v ktorom sa venuje osobitná pozornosť odvetviu banánov a ktorý sa sústreďuje okrem iného na pesticídy;
- b) informácie o dosiahnutých cieľoch minulých programov na podporu banánov;
- c) ukazovatele hodnotenia pokroku v oblasti podmienok vyplácania v prípade, že rozpočtová pomoc je stanovená ako forma financovania;
- d) očakávané výsledky pomoci;
- e) časový rozvrh podporných činností a rozvrh predpokladaného vyplácania pre každú prijímajúcu krajinu;
- f) spôsob, akým sa bude realizovať a monitorovať pokrok pri dodržiavaní hlavných medzinárodne dohodnutých noriem ILO a náležitých dohovorov v oblasti bezpečnosti a zdravia pri práci, ako aj príslušných základných environmentálnych noriem dohodnutých na medzinárodnej úrovni.

Do 18 mesiacov pred skončením programu sprievodných opatrení týkajúcich sa banánov sa uskutoční hodnotenie tohto programu a pokroku dotknutých krajín obsahujúce odporúčania k opatreniam, ktoré je potrebné prijať, a ich povaha.“

3. Článok 21 sa nahrádza takto:

„Článok 21

Prijatie strategických plánov a viacročných orientačných programov

Strategické plány a viacročné orientačné programy uvedené v článkoch 19 a 20 a všetky ich revízie uvedené v článku 19 ods. 2 a v článku 20 ods. 1, ako aj sprievodné opatrenia uvedené v článkoch 17 a 17a, prijme Komisia v súlade s článkom 35 ods. 2.“

4. V článku 25 sa odsek 2 nahrádza takto:

„2. Pomoc Únie sa v zásade nepoužije na platenie daní, ciel alebo poplatkov v prijímajúcich krajinách.“

5. V článku 29 sa odsek 1 nahrádza takto:

„1. Rozpočtové záväzky sa urobia na základe rozhodnutí Komisie v súlade s článkom 17a ods. 3, článkom 22 ods. 1, článkom 23 ods. 1 a článkom 26 ods. 1.“

6. V článku 31 ods. 1 sa tretí pododsek nahrádza takto:

„Účasť na postupe uzatvárania zmlúv uzavretých v rámci verejného obstarávania alebo dohôd o udelení grantu financovaných v rámci tematického programu vymedzeného v článkoch 11 až 16 a programov ustanovených v článkoch 17 a 17a je otvorená pre všetky fyzické osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi rozvojovej krajiny podľa OECD/DAC a prílohy II, pre právnické osoby, ktoré majú v takejto krajine sídlo, ako aj pre fyzické a právnické osoby oprávnené na základe daného tematického programu alebo programov ustanovených v článkoch 17 a 17a. Komisia prílohu II uverejňuje a aktualizuje v súlade s pravidelnými revíziami zoznamu prijímateľov pomoci vykonanými OECD/DAC a informuje o tom Radu.“

7. V článku 38 sa odseky 1 a 2 nahrádzajú takto:

„1. Finančná referenčná suma na vykonávanie tohto nariadenia v období rokov 2007 – 2013 je 17 087 miliónov EUR.

2. Orientačné výšky súm určených na jednotlivé programy uvedené v článkoch 5 až 10, 11 až 16 a 17 až 17a sú ustanovené v prílohe IV. Tieto sumy sú stanovené na obdobie rokov 2007 – 2013.“

8. Vkladá sa príloha IIIa, ako je obsiahnutá v prílohe I k tomuto nariadeniu.

9. Príloha IV sa nahrádza znením uvedeným v prílohe II k tomuto nariadeniu.

Článok 2

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V ...

Za Európsky parlament
predseda

...

Za Radu
predseda

...

PRÍLOHA I

„PRÍLOHA IIIa

Krajiny AKT, ktoré sú hlavnými dodávateľmi banánov

1. Belize
2. Kamerun
3. Pobrežie Slonoviny
4. Dominika
5. Dominikánska republika
6. Ghana
7. Jamajka
8. Svätá Lucia
9. Svätý Vincent a Grenadíny
10. Surinam“

PRÍLOHA II

„PRÍLOHA IV

Orientačné rozdelenie finančných prostriedkov na obdobie rokov 2007 – 2013 (v miliónoch EUR)

Spolu	17 087
Geografické programy:	10 057
Latinská Amerika	2 690
Ázia	5 187
Stredná Ázia	719
Blízky východ	481
Južná Afrika	980
Tematické programy:	5 596
Investovanie do ľudí	1 060
Životné prostredie a trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi	804
Neštátne subjekty a miestne orgány v rozvoji	1 639
Potravinová bezpečnosť	1 709
Migrácia a azyl	384
Krajiny AKT, ktoré sú krajinami protokolu o cukre	1 244
Krajiny AKT, ktoré sú hlavnými dodávateľmi banánov	190“

ODÔVODNENÉHO STANOVISKA RADY

I. ÚVOD

Komisia prijala 17. marca 2010 návrh nariadenia, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1905/2006, ktorým sa ustanovuje nástroj financovania rozvojovej spolupráce.

Európsky parlament prijal pozíciu v prvom čítaní 21. októbra 2010.

Rada prijala pozíciu v prvom čítaní 10. decembra 2010.

II. CIEĽ

Tento program sprievodných opatrení týkajúcich sa banánov z krajín AKT sa navrhuje ako zmena a doplnenie nariadenia (ES) č. 1905/2006, ktorým sa ustanovuje nástroj financovania rozvojovej spolupráce. Cieľom tohto programu je poskytnúť pomoc pri reštrukturalizácii sektora banánov v desiatich krajinách AKT, ktoré sú hlavnými vývozcami banánov.

Spoločná organizácia trhu (SOT) EÚ s banánmi bola opakovane napadnutá Svetovou obchodnou organizáciou (WTO). EÚ v dôsledku toho dohodla v rámci WTO dohodu o obchode s banánmi, ktorá podporuje dokončenie poľnohospodárskych opatrení rozvojového programu z Dauhy a celého kola rokovaní z Dauhy.

To povedie k zníženiu preferenčného rozpätia pre krajiny AKT, ktoré sa budú musieť prispôbiť. Cieľom navrhovaného programu sprievodných opatrení týkajúcich sa banánov pre krajiny AKT, ktoré sú hlavnými dodávateľmi banánov, je podporiť, aby sa oblasti, ktoré sú závislé na vývoze banánov, prispôbili prostredníctvom rozpočtovej pomoci alebo špecifických intervencií. Opatreniami sa podporí prispôbenie sa širším dosahom (napr. sociálnym a na životné prostredie), podporia sa politiky hospodárskej diverzifikácie alebo investície do zvýšenia konkurencieschopnosti v prípadoch, keď je táto stratégia životaschopná.

Opatrenia sa navrhujú ako dočasný program, ktorý bude trvať najviac štyri roky (2010 – 2013). Bol by na ne k dispozícii rozpočet vo výške 190 miliónov EUR a zaviedli by sa zmenou a doplnením nástroja financovania rozvojovej spolupráce.

III. ANALÝZA POZÍCIE RADY V PRVOM ČÍTANÍ

Na základe včasných a konštruktívnych rokovaní medzi troma inštitúciami Rada prijala 15 pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov, ktoré Európsky parlament prijal v prvom čítaní. Rada sa domnieva, že týmito pozmeňujúcimi a doplňujúcimi návrhmi sa pôvodný návrh rozvinul, najmä jeho preambula, alebo sa spresnili niektoré podstatné aspekty programu sprievodných opatrení týkajúcich sa banánov.

Konkrétne sa teraz pomoc EÚ výslovne zameriava na odstránenie chudoby a zlepšenie životných a pracovných podmienok malých farmárov a iných dotknutých osôb.

Nariadenie okrem toho teraz odkazuje na regionálnu pozíciu oprávnených krajín v rámci programu sprievodných opatrení týkajúcich sa banánov, konkrétne na ich blízkosť k najvzdialenejším regiónom Únie a zámorským krajinám a územiam.

Rada tiež uvítala pozmeňujúce a doplňujúce návrhy EP týkajúce sa zaradenia požiadaviek na ochranu životného prostredia, ako aj sociálnych požiadaviek založených na normách Medzinárodnej organizácie práce do stratégií podpory jednotlivých krajín.

Nakoniec je vhodné poznamenať, že v znení sa teraz ustanovuje hodnotenie programu sprievodných opatrení týkajúcich sa banánov osemnásť mesiacov pred jeho ukončením, kedy sa zároveň môžu predložiť vhodné odporúčania.

Rada však nemôže akceptovať tie pozmeňujúce a doplňujúce návrhy prijaté Európskym parlamentom, ktorými sa zavádza uplatňovanie postupu pre delegované akty (článok 290 ZFEÚ) na prijímanie viacročných programov spolupráce a strategických dokumentov. Rada sa domnieva, že vzhľadom na to, že viacročné programy spolupráce nie sú právne záväznými aktmi, nepredstavujú všeobecne záväzné právne akty, ktorými by sa doplňal alebo menil základný akt. Predstavujú vykonávacie opatrenia v zmysle článku 291 ZFEÚ.

IV. ZÁVER

S cieľom dosiahnuť čoskoro dohodu o zmenenom a doplnenom znení nariadenia začala Rada podrobné rokovania s Európskym parlamentom, pričom jej bola nápomocná Európska komisia. Rokovania viedli k vysokému stupňu konsenzu o podstatných prvkoch znenia, ktoré sa týkajú programu sprievodných opatrení týkajúcich sa banánov ako takého.

Zatiaľ čo návrh Komisie nepredstavoval pre Radu žiadny problém, Rada vynaložila osobitné úsilie, aby zohľadnila obavy Európskeho parlamentu vo vzťahu k uplatňovaniu zmeneného a doplneného znenia nariadenia.

Rada sa domnieva, že pozícia v prvom čítaní predstavuje vyvážený kompromis, a vyzýva Európsky parlament, aby vychádzal z tohto znenia, aby sa umožnilo nadobudnutie účinnosti nariadenia v roku 2010. Tým by sa umožnilo, že finančné prostriedky vyčlenené v rozpočte na rok 2010 sa budú môcť využiť na plánované projekty. Rada vyjadrila vážne obavy, že nedosiahnutie dohody do konca roku 2010 by mohlo ohroziť dlho očakávanú dohodu o obchode s banánmi v rámci WTO.
